

SPLOŠNA MATURA IZ PREDMETA FILOZOFIJA V LETU 2017

Poročilo DPK SM za filozofijo

Vsebina

1	Struktura kandidatov.....	2
1.1	Struktura kandidatov pri splošni maturi – primerjava po letih	3
1.2	Struktura kandidatov pri izpitu splošne mature iz filozofije – primerjava po letih.....	4
1.3	Podrobnejša struktura kandidatov pri izpitu splošne mature iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku 2017	6
2	Analiza dosežkov pri izpitu splošne mature iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku 2017.....	7
2.1	Porazdelitev dosežkov po odstotnih točkah.....	7
2.2	Meje med ocenami.....	9
2.3	Porazdelitev dosežkov po ocenah	10
3	Splošni podatki o kandidatih pri izpitu splošne mature iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku 2017	12
4	Vsebinska analiza dosežkov za referenčno skupino SM	14
4.1	Vsebinska analiza dosežkov pri zunanjem in notranjem delu izpita	14
4.2	Vsebinska analiza dosežkov po posameznih delih izpita	15
4.3	Vsebinska analiza dosežkov po nalogah in vprašanjih.....	15
4.4	Najpogostejši nepravilni odgovori kandidatov	20
4.5	Mnenje zunanjih ocenjevalcev o nalogah in vprašanjih v izpitnih polah	21
5	Zunanje ocenjevanje in ugovori.....	22
5.1	Zunanje ocenjevanje	22
5.2	Ugovori na oceno in način izračuna izpitne ocene.....	22
6	Povzetek.....	23
6.1	Ocena uspeha kandidatov	23
6.2	Ocena kakovosti izpitnih pol.....	23
6.3	Druge ugotovitve	23

Avtorja:

Alenka Hladnik, glavna ocenjevalka za filozofijo

dr. Marjan Šimenc, predsednik DPK SM za filozofijo

Poročilo je potrdila DPK SM za filozofijo na svoji 1. korespondenčni seji 29. 9. 2017.

Ljubljana, november 2017

1 Struktura kandidatov

Statistične podatke za kandidate, ki so se udeležili **spomladanskega izpitnega roka splošne mature**, prikazujemo ločeno glede na njihovo strukturo:

a) **referenčno skupino SM** predstavljajo redni dijaki, ki prvič v celoti opravljajo splošno maturo (brez kandidatov z maturitetnim tečajem, 21-letnikov, odraslih in poklicnih maturantov). Na dosežkih te skupine se postavljajo tudi meje med ocenami.

Okrajšava: ref. skup. SM;

b) **kandidate SM** (ref. skup. SM + ostali SM) predstavljajo tisti, ki opravljajo splošno maturo (brez kandidatov poklicne mature, ki opravljajo posamezni izpit splošne mature). To so:

- referenčna skupina SM (redni dijaki, ki prvič v celoti opravljajo splošno maturo) in
- **ostali SM**, to so:
 - kandidati z maturitetnim tečajem,
 - 21-letniki,
 - odrasli,
 - kandidati, ki popravljajo eno ali dve negativni oceni,
 - kandidati, ki opravljajo SM ponovno v celoti,
 - kandidati, ki opravljajo SM v dveh delih, in
 - kandidati, ki izboljšujejo oceno.

Okrajšava: kandidati SM;

c) **kandidate PM** (kandidati poklicne mature s posameznim izpitom pri splošni maturi) predstavljajo tisti, ki ob poklicni maturi (štirje predmeti) dodatno opravljajo posamezni izpit SM.

Okrajšava: kandidati PM.

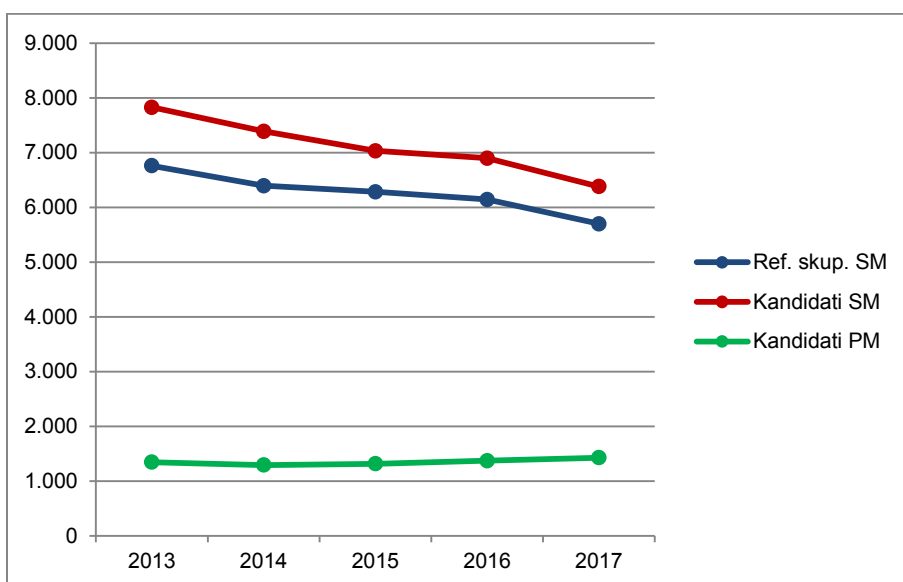
1.1 Struktura kandidatov pri splošni maturi – primerjava po letih

Preglednica 1.1.1 in slika 1.1.1 prikazujeta primerjavo števila udeleženih kandidatov v spomladanskem izpitnem roku splošne mature v letih od 2013 do 2017. Primerjave so prikazane ločeno po strukturi kandidatov.

Preglednica 1.1.1: Udeleženi kandidati pri SM po strukturi – spomladanski izpitni roki 2013–2017

Leto	Ref. skup. SM	Kandidati SM	Kandidati PM
2013	6.759	7.826	1.346
2014	6.396	7.389	1.294
2015	6.283	7.033	1.317
2016	6.145	6.899	1.373
2017	5.699	6.379	1.429

Slika 1.1.1: Udeleženi kandidati pri SM po strukturi – spomladanski izpitni roki 2013–2017

Vir: Državni izpitni center, 2017

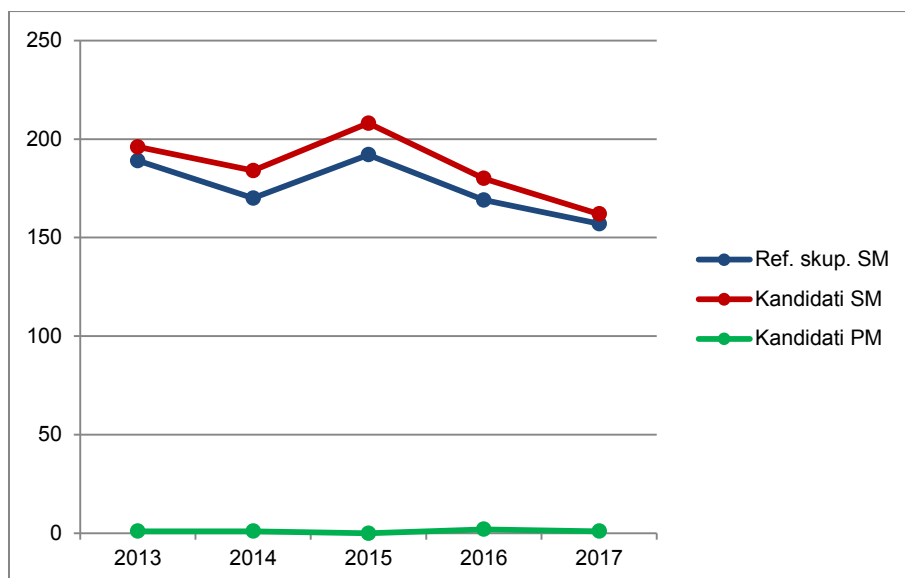
1.2 Struktura kandidatov pri izpitu splošne mature iz filozofije – primerjava po letih

Preglednica 1.2.1 in slika 1.2.1 prikazujeta primerjavo števila kandidatov, ki so opravljali filozofijo v spomladanskem izpitnem roku splošne mature v letih od 2013 do 2017. Primerjave so prikazane ločeno po strukturi kandidatov.

Preglednica 1.2.1: Udeleženi kandidati pri izpitu SM iz filozofije po strukturi – spomladanski izpitni roki 2013–2017

Leto	Ref. skup. SM	Kandidati SM	Kandidati PM
2013	189	196	1
2014	170	184	1
2015	192	208	0
2016	169	180	2
2017	157	162	1

Slika 1.2.1: Udeleženi kandidati pri izpitu SM iz filozofije po strukturi – spomladanski izpitni roki 2013–2017

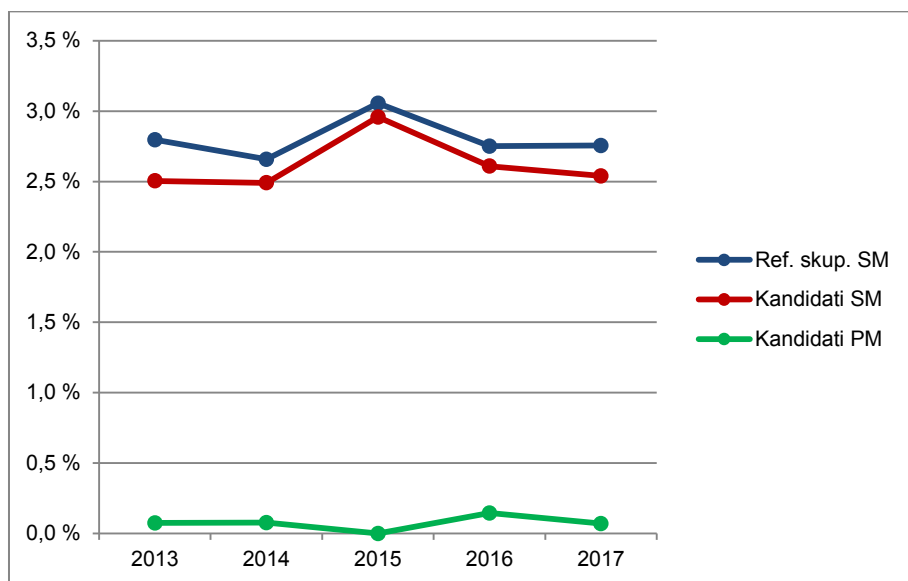
Vir: Državni izpitni center, 2017

Preglednica 1.2.2 in slika 1.2.2 prikazujeta primerjavo deleža kandidatov, ki so opravljali filozofijo (preglednica 1.2.1), glede na udeležene kandidate v spomladanskem izpitnem roku splošne mature v letih od 2013 do 2017 (preglednica 1.1.1). Primerjave so prikazane ločeno po strukturi kandidatov.

Preglednica 1.2.2: Delež udeleženih kandidatov pri izpitu SM iz filozofije po strukturi – spomladanski izpitni roki 2013–2017

Leto	Ref. skup. SM	Kandidati SM	Kandidati PM
2013	2,8 %	2,5 %	0,1 %
2014	2,7 %	2,5 %	0,1 %
2015	3,1 %	3,0 %	0,0 %
2016	2,8 %	2,6 %	0,1 %
2017	2,8 %	2,5 %	0,1 %

Slika 1.2.2: Delež udeleženih kandidatov pri izpitu SM iz filozofije po strukturi – spomladanski izpitni roki 2013–2017

Vir: Državni izpitni center, 2017

1.3 Podrobnejša struktura kandidatov pri izpitu splošne mature iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku 2017

Preglednica 1.3.1 in slika 1.3.1 prikazujeta število in delež kandidatov, ki so opravljali izpit splošne mature iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku 2017. Podatki so prikazani po strukturi kandidatov. (Redni dijaki, ki prvič v celoti opravljajo splošno matura in predstavljajo referenčno skupino SM, so dodatno razdeljeni tudi na izobraževalne programe.)

Preglednica 1.3.1: Podrobnejša struktura kandidatov pri izpitu SM iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku 2017

	Število	Delež
Splošna gimnazija	138	84,7 %
Klasična gimnazija	15	9,2 %
Gimnazija	153	93,9 %
Tehniška gimnazija	0	0,0 %
Ekonomska gimnazija	0	0,0 %
Umetniška gimnazija	4	2,5 %
Strokovna gimnazija	4	2,5 %
Ref. skup. SM	157	96,3 %
Ostali SM	5	3,1 %
Kandidati SM	162	99,4 %
Kandidati PM	1	0,6 %

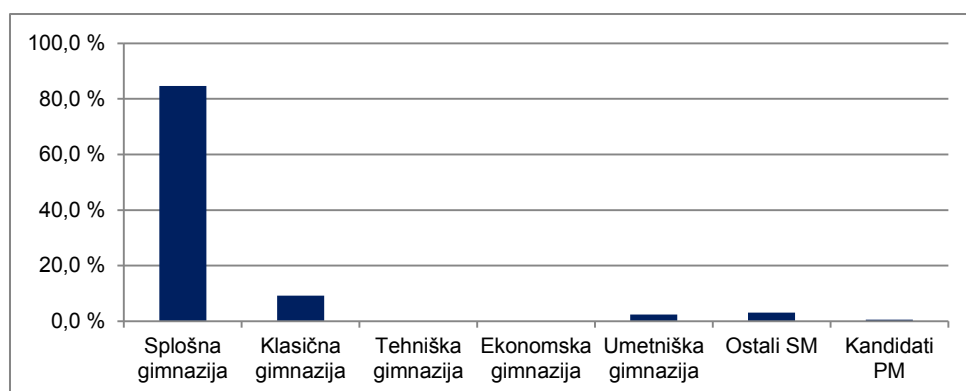
gimnazija = splošna gimnazija + klasična gimnazija

strokovna gimnazija = tehniška gimnazija + ekonomska gimnazija + umetniška gimnazija

ref. skup. SM = gimnazija + strokovna gimnazija

kandidati SM = ref. skup. SM + ostali SM

Slika 1.3.1: Podrobnejša struktura kandidatov pri izpitu SM iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku 2017

Vir: Državni izpitni center, 2017

2 Analiza dosežkov pri izpitu splošne mature iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku 2017

2.1 Porazdelitev dosežkov po odstotnih točkah

Preglednica 2.1.1 prikazuje porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah pri filozofiji v spomladanskem izpitnem roku SM 2017 v posamezne razrede/intervale, ki obsegajo pet odstotnih točk (tj. frekvenčna porazdelitev), preglednica 2.1.2 in slika 2.1.1 pa delež kandidatov, ki so dosegli manj odstotnih točk od zgornje meje razreda (tj. relativna kumulativna frekvenčna porazdelitev). Podatki so prikazani po podrobnejši strukturi kandidatov.

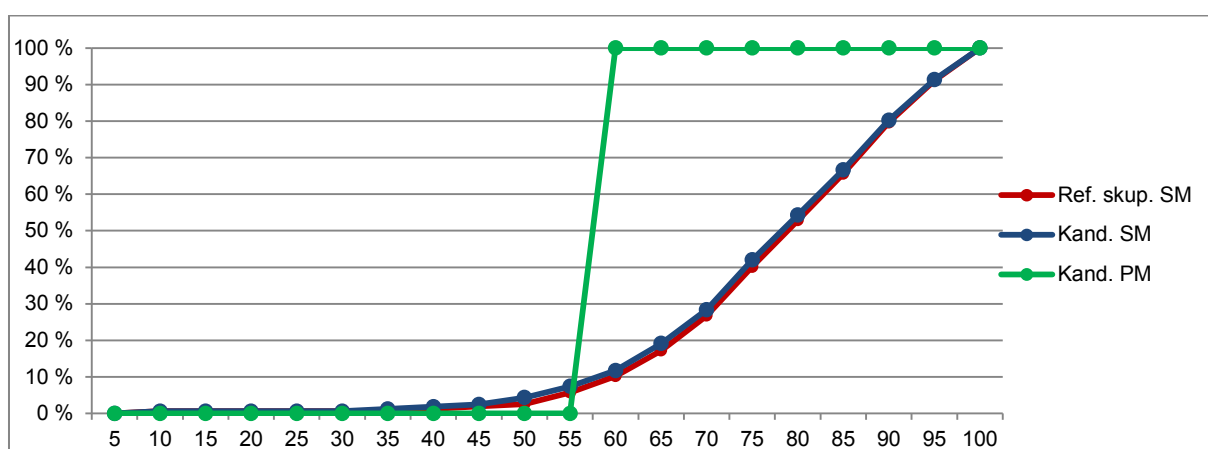
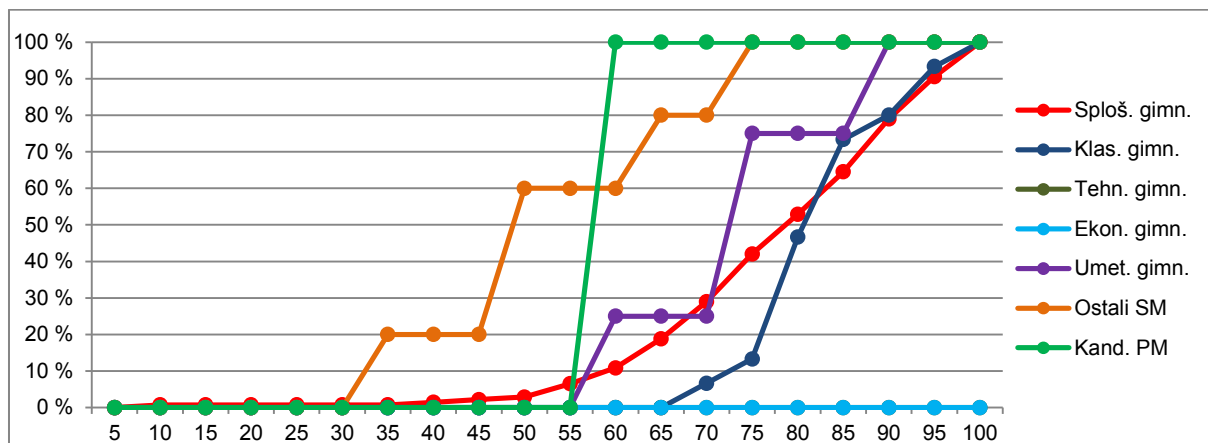
Preglednica 2.1.1: Frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah

Odst. točke	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekonom. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
0-5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6-10	1	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0
11-15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
16-20	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
21-25	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
26-30	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
31-35	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0
36-40	1	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0
41-45	1	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0
46-50	1	0	1	0	0	0	0	1	3	2	0
51-55	5	0	5	0	0	0	0	5	5	0	0
56-60	6	0	6	0	0	1	1	7	7	0	1
61-65	11	0	11	0	0	0	0	11	12	1	0
66-70	14	1	15	0	0	0	0	15	15	0	0
71-75	18	1	19	0	0	2	2	21	22	1	0
76-80	15	5	20	0	0	0	0	20	20	0	0
81-85	16	4	20	0	0	0	0	20	20	0	0
86-90	20	1	21	0	0	1	1	22	22	0	0
91-95	16	2	18	0	0	0	0	18	18	0	0
96-100	13	1	14	0	0	0	0	14	14	0	0
SKUPAJ	138	15	153	0	0	4	4	157	162	5	1

Preglednica 2.1.2: Relativna kumulativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah

Odst. točke	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
5	0 %	0 %	0 %	-	-	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
10	1 %	0 %	1 %	-	-	0 %	0 %	1 %	1 %	0 %	0 %
15	1 %	0 %	1 %	-	-	0 %	0 %	1 %	1 %	0 %	0 %
20	1 %	0 %	1 %	-	-	0 %	0 %	1 %	1 %	0 %	0 %
25	1 %	0 %	1 %	-	-	0 %	0 %	1 %	1 %	0 %	0 %
30	1 %	0 %	1 %	-	-	0 %	0 %	1 %	1 %	0 %	0 %
35	1 %	0 %	1 %	-	-	0 %	0 %	1 %	1 %	20 %	0 %
40	1 %	0 %	1 %	-	-	0 %	0 %	1 %	2 %	20 %	0 %
45	2 %	0 %	2 %	-	-	0 %	0 %	2 %	2 %	20 %	0 %
50	3 %	0 %	3 %	-	-	0 %	0 %	3 %	4 %	60 %	0 %
55	7 %	0 %	6 %	-	-	0 %	0 %	6 %	7 %	60 %	0 %
60	11 %	0 %	10 %	-	-	25 %	25 %	10 %	12 %	60 %	100 %
65	19 %	0 %	17 %	-	-	25 %	25 %	17 %	19 %	80 %	100 %
70	29 %	7 %	27 %	-	-	25 %	25 %	27 %	28 %	80 %	100 %
75	42 %	13 %	39 %	-	-	75 %	75 %	40 %	42 %	100 %	100 %
80	53 %	47 %	52 %	-	-	75 %	75 %	53 %	54 %	100 %	100 %
85	64 %	73 %	65 %	-	-	75 %	75 %	66 %	67 %	100 %	100 %
90	79 %	80 %	79 %	-	-	100 %	100 %	80 %	80 %	100 %	100 %
95	91 %	93 %	91 %	-	-	100 %	100 %	91 %	91 %	100 %	100 %
100	100 %	100 %	100 %	-	-	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Slika 2.1.1: Relativna kumulativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah

Vir: Državni izpitni center, 2017

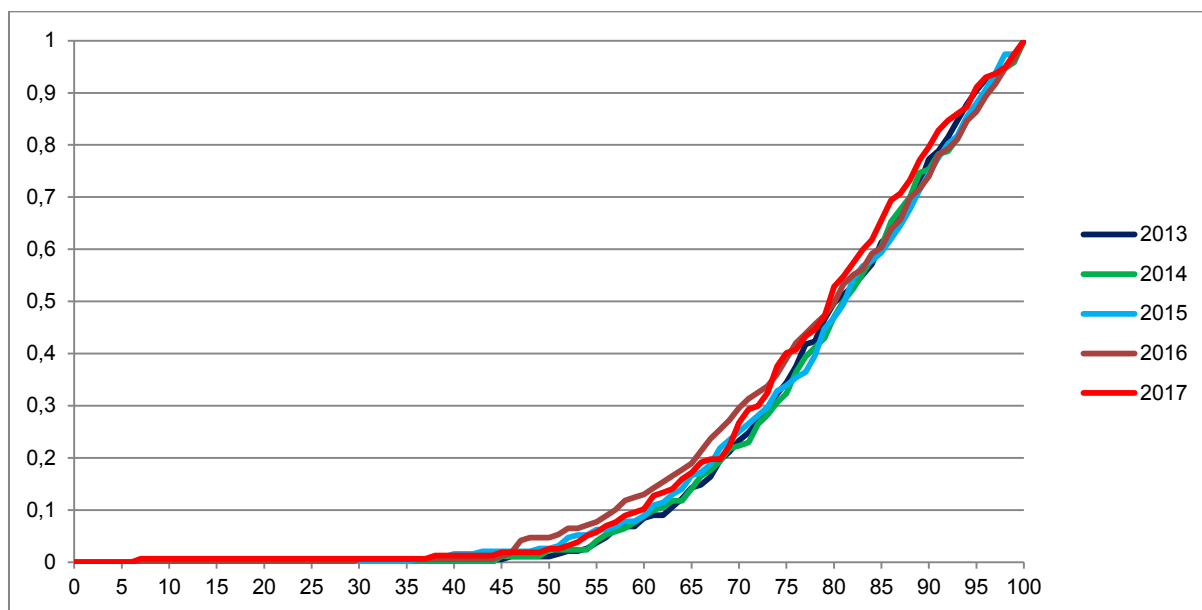
2.2 Meje med ocenami

Preglednica 2.2.1 prikazuje primerjavo mej med ocenami v letih od 2013 do 2017, slika 2.2.1 pa kumulativno frekvenčno porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah za referenčno skupino SM, na kateri se postavljajo meje med ocenami.

Preglednica 2.2.1: Meje med ocenami za zadnjih pet let

Leto	Ocene			
	2	3	4	5
2013	50	62	74	87
2014	50	62	74	87
2015	50	62	74	87
2016	50	62	74	87
2017	50	62	74	87

Slika 2.2.1: Kumulativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah – referenčna skupina SM

Vir: Državni izpitni center, 2017

2.3 Porazdelitev dosežkov po ocenah

Preglednica 2.3.1 prikazuje porazdelitev kandidatov po ocenah pri filozofiji v spomladanskem izpitnem roku SM 2017 (tj. frekvenčna porazdelitev), preglednica 2.3.2 in slika 2.3.1 pa delež kandidatov s posameznimi ocenami (tj. relativna frekvenčna porazdelitev). Podatki so prikazani po podrobnejši strukturi kandidatov.

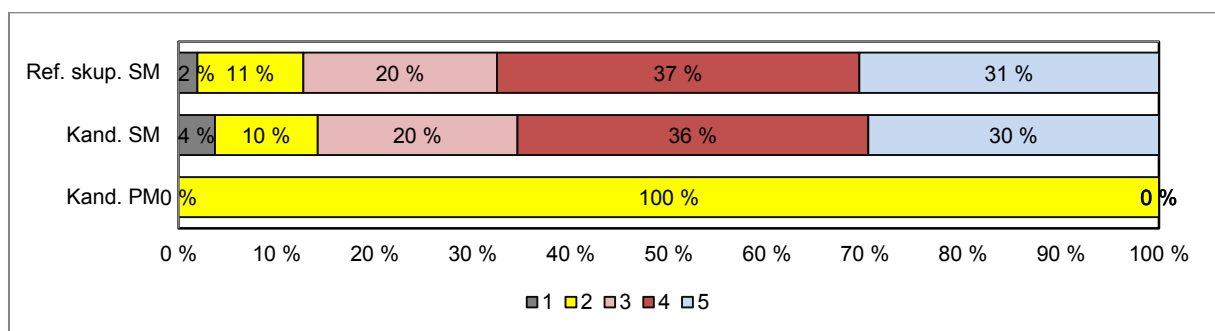
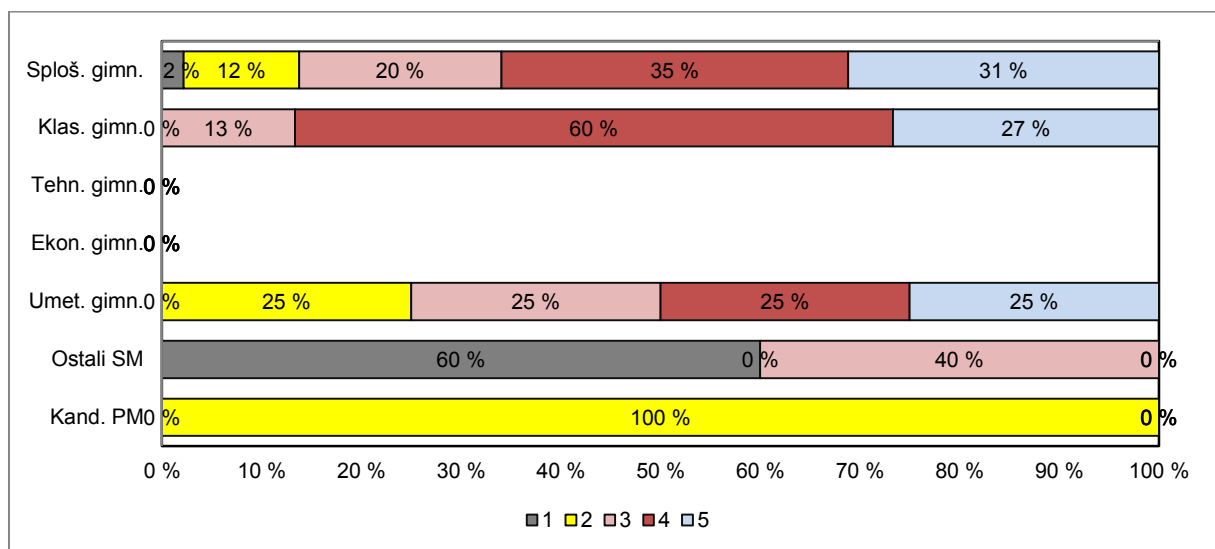
Preglednica 2.3.1: Frekvenčna porazdelitev kandidatov po ocenah

Ocena	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
1	3	0	3	0	0	0	0	3	6	3	0
2	16	0	16	0	0	1	1	17	17	0	1
3	28	2	30	0	0	1	1	31	33	2	0
4	48	9	57	0	0	1	1	58	58	0	0
5	43	4	47	0	0	1	1	48	48	0	0
Uspešni	135	15	150	0	0	4	4	154	156	2	1
Skupaj	138	15	153	0	0	4	4	157	162	5	1

Preglednica 2.3.2: Relativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po ocenah

Ocena	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
1	2 %	0 %	2 %	-	-	0 %	0 %	2 %	4 %	60 %	0 %
2	12 %	0 %	10 %	-	-	25 %	25 %	11 %	10 %	0 %	100 %
3	20 %	13 %	20 %	-	-	25 %	25 %	20 %	20 %	40 %	0 %
4	35 %	60 %	37 %	-	-	25 %	25 %	37 %	36 %	0 %	0 %
5	31 %	27 %	31 %	-	-	25 %	25 %	31 %	30 %	0 %	0 %
Uspešni	98 %	100 %	98 %	-	-	100 %	100 %	98 %	96 %	40 %	100 %
Skupaj	100 %	100 %	100 %	-	-	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Slika 2.3.1: Relativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po ocenah

Vir: Državni izpitni center, 2017

3 Splošni podatki o kandidatih pri izpitu splošne mature iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku 2017

V preglednici 3.1 so zbrani splošni podatki (tj. statistike) o kandidatih, ki so opravljali izpit splošne mature iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku 2017.

Preglednica 3.1: Splošni podatki o kandidatih pri izpitu SM iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku 2017

	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
Število kandidatov	138	15	153	0	0	4	4	157	162	5	1
Povprečni splošni uspeh pri SM*	20,98	22,47	21,14	-	-	18,75	18,75	21,07	21,07	-	-
Povprečni uspeh v 4. letniku SŠ	3,82	4,07	3,84	-	-	4,50	4,50	3,86	3,84	2,67	-
Povprečni uspeh v 3. letniku SŠ	3,70	3,87	3,71	-	-	4,25	4,25	3,73	3,71	2,67	-
Povprečna ocena pri predmetu SM	3,81	4,13	3,84	-	-	3,50	3,50	3,83	3,77	1,80	2,00
Povprečna originalna ocena pri predmetu SM**	3,81	4,13	3,84	-	-	3,50	3,50	3,83	3,77	1,80	2,00
Povprečno število odstotnih točk pri predmetu SM	78,07	82,29	78,49	-	-	73,95	73,95	78,37	77,59	52,98	58,19
Mediana odstotnega števila točk pri predmetu SM	80	82	80	-	-	73	73	80	80	49	58
Standardni odklon odstotnih točk pri predmetu SM	14,79	7,58	14,29	-	-	12,14	12,14	14,22	14,88	15,79	-
Povprečna ocena pri predmetu v 4. letniku SŠ	4,09	4,27	4,11	-	-	4,25	4,25	4,11	4,09	2,67	2,00
Povprečna ocena pri predmetu v 3. letniku SŠ	4,51	5,00	4,53	-	-	-	-	4,53	4,52	3,00	2,00
Korelacija splošnega uspeha pri SM in ocene pri predmetu SM*	0,70	-	0,68	-	-	-	-	0,69	0,69	-	-
Korelacija splošnega uspeha pri SM in uspeha v 4. letniku SŠ*	0,74	-	0,75	-	-	-	-	0,73	0,73	-	-
Korelacija splošnega uspeha pri SM in uspeha v 3. letniku SŠ*	0,68	-	0,68	-	-	-	-	0,67	0,67	-	-
Korelacija ocene pri predmetu SM in uspeha v 4. letniku SŠ***	0,60	-	0,60	-	-	-	-	0,59	0,60	-	-
Korelacija ocene pri predmetu SM in uspeha v 3. letniku SŠ***	0,60	-	0,60	-	-	-	-	0,59	0,60	-	-
Korelacija ocene pri predmetu SM in ocene pri predmetu v 4. letniku SŠ***	0,59	-	0,59	-	-	-	-	0,59	0,60	-	-
Korelacija ocene pri predmetu SM in ocene pri predmetu v 3. letniku SŠ***	0,40	-	0,42	-	-	-	-	0,42	0,42	-	-
Korelacija notranjega in zunanjega dela pri SM	0,49	-	0,48	-	-	-	-	0,44	0,48	-	-
Neuspešni s PP	2,17	0,00	1,96	-	-	0,00	0,00	1,91	3,70	60,00	0,00
Neuspešni brez PP	2,17	0,00	1,96	-	-	0,00	0,00	1,91	3,70	60,00	0,00

*Pri izračunu povprečnega splošnega uspeha pri SM so upoštevani samo uspešni kandidati (10 točk ali več). Enako velja tudi za korelacije s splošnim uspehom pri SM.

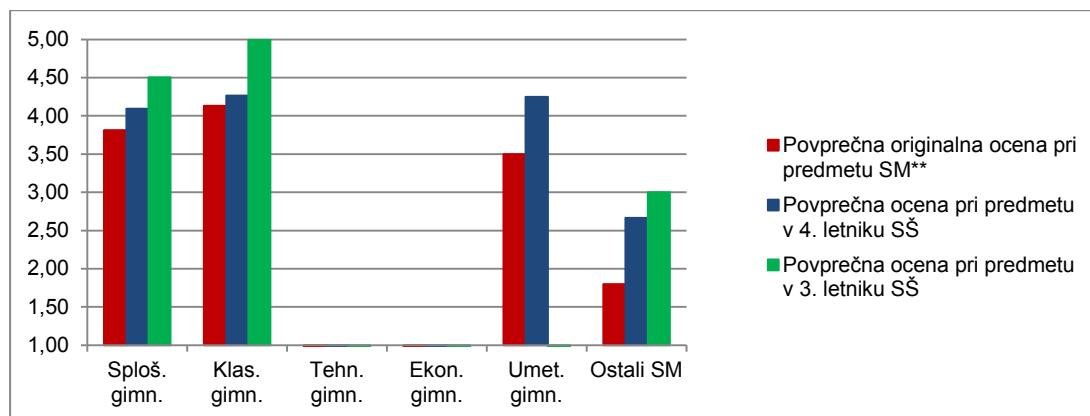
**Originalna ocena je ocena pri predmetu SM, izračunana iz odstotnih točk, brez upoštevanja PP (pogojno pozitivne), ocenjevanja na OR namesto VR ali upoštevanja ocene iz prejšnjega roka.

***Korelacija z oceno pri predmetu SM se računa z originalno oceno pri predmetu SM.

Če je manj kakor 30 popolnih parov podatkov, se korelacija ne izračuna.

Slika 3.1 prikazuje primerjavo povprečne originalne ocene pri izpitu SM iz filozofije in povprečnih ocen iz filozofije v 4. in 3. letniku srednje šole. Podatki so prikazani po podrobnejši strukturi kandidatov.

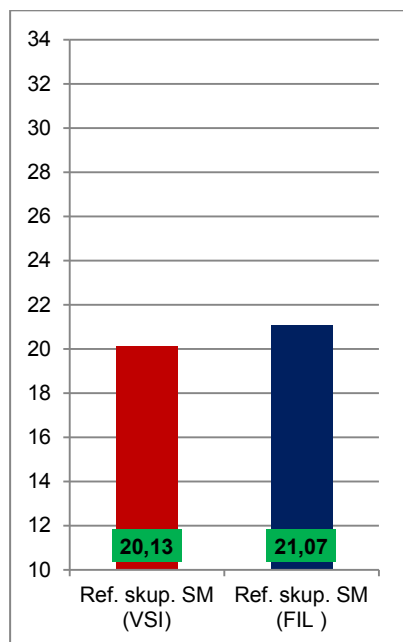
Slika 3.1: Povprečne ocene pri izpitu SM iz filozofije

Vir: Državni izpitni center 2017

Slika 3.2 prikazuje primerjavo povprečnega splošnega uspeha vseh gimnazijcev, ki so v spomladanskem izpitnem roku 2017 prvič v celoti opravljali splošno maturo (ref. skup. SM – VSI), in gimnazijcev, ki so v tem izpitnem roku prvič v celoti opravljali izpit SM iz filozofije (ref. skup. SM – FIL).

Slika 3.2: Povprečni splošni uspeh pri SM in pri izpitu SM iz filozofije

Vir: Državni izpitni center, 2017

4 Vsebinska analiza dosežkov za referenčno skupino SM

4.1 Vsebinska analiza dosežkov pri zunanjem in notranjem delu izpita

Preglednica 4.1.1 prikazuje osnovne statistične podatke za referenčno skupino SM pri zunanjem in notranjem delu izpita iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku SM 2017.

Preglednica 4.1.1: Osnovni statistični podatki

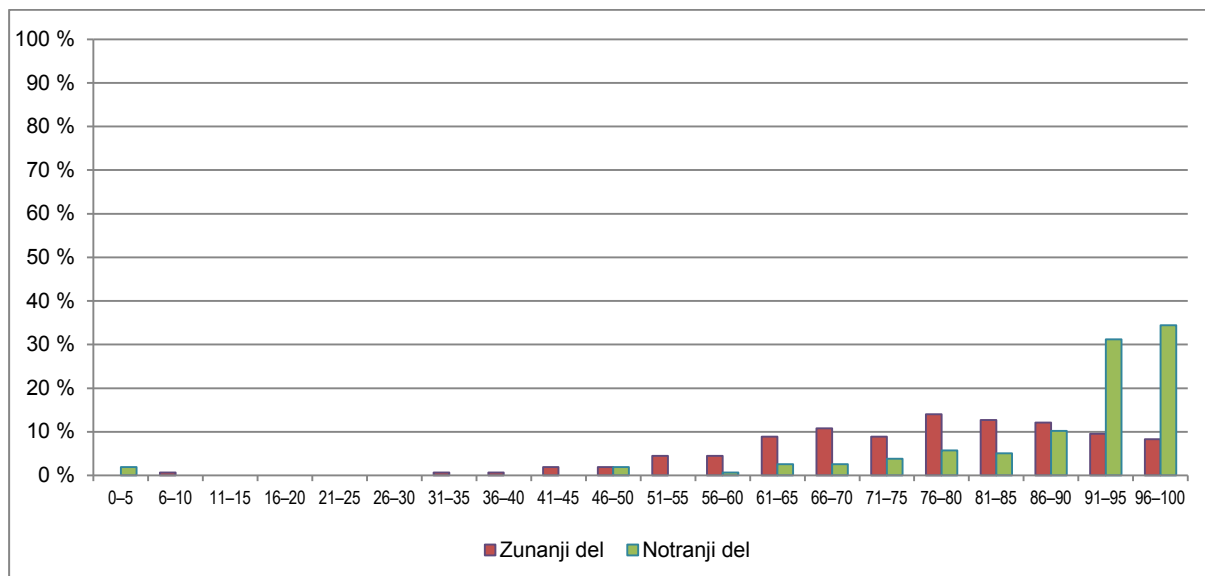
	Zunanji del	Notranji del
Število kandidatov	157	157
Povprečno število odstotnih točk	60,73	17,64
Standardni odklon odstotnih točk	12,41	3,37
Maksimalno število odstotnih točk	80,00	20,00
Povprečna težavnost	0,76	0,88

Preglednica 4.1.2 in slika 4.1.1 prikazujeta relativno frekvenčno porazdelitev referenčne skupine SM po dosežkih pri zunanjem in notranjem delu izpita iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku SM 2017.

Preglednica 4.1.2: Relativna frekvenčna porazdelitev po dosežkih pri zunanjem in notranjem delu izpita

Odstotki	Zunanji del	Notranji del
0–5	0 %	2 %
6–10	1 %	0 %
11–15	0 %	0 %
16–20	0 %	0 %
21–25	0 %	0 %
26–30	0 %	0 %
31–35	1 %	0 %
36–40	1 %	0 %
41–45	2 %	0 %
46–50	2 %	2 %
51–55	4 %	0 %
56–60	4 %	1 %
61–65	9 %	3 %
66–70	11 %	3 %
71–75	9 %	4 %
76–80	14 %	6 %
81–85	13 %	5 %
86–90	12 %	10 %
91–95	10 %	31 %
96–100	8 %	34 %
SKUPAJ	100 %	100 %

Slika 4.1.1: Relativna frekvenčna porazdelitev po dosežkih pri zunanjem in notranjem delu izpita

Vir: Državni izpitni center, 2017

4.2 Vsebinska analiza dosežkov po posameznih delih izpita

Preglednica 4.2.1 prikazuje osnovne statistične podatke za referenčno skupino SM pri posameznih delih izpita iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku SM 2017.

Preglednica 4.2.1: Osnovni statistični podatki po posameznih delih izpita

	Izpitna pola 1	Izpitna pola 2	Seminarska naloga
Število kandidatov	157	157	157
Povprečno število odstotnih točk	27,14	33,59	17,64
Standardni odklon odstotnih točk	6,31	8,60	3,37
Maksimalno število odstotnih točk	35,00	45,00	20,00
Povprečna težavnost	0,78	0,75	0,88

4.3 Vsebinska analiza dosežkov po nalogah in vprašanjih

Izpitna pola 1

Splošno

Število kandidatov: 157; povprečno število točk: 17,06; indeks težavnosti: 0,77.

V izpitnem gradivu na spomladanskem izpitnem roku splošne mature 2017 ni bilo ugotovljenih napak. Komisija sodi, da je k temu, poleg skrbne priprave gradiva, prispevala tudi uveljavljena praksa zunanjega pregledovanja. Preglede opravijo učitelji, ki jih izbere Ric: ti oblikujejo svojo oceno gradiva, komisija njihova mnenja po tehtni presoji upošteva ter po potrebi korigira ali dopolni pripravljeno gradivo.

Kandidati so v spomladanskem izpitnem roku splošne mature 2017 vložili 86 zahtev za vpogled v izpitno dokumentacijo (82 v letu 2016). Šestinštirideset kandidatov in kandidatke je vložilo ugovor na oceno (44 v letu 2016). Ocena se je po ugovoru na spomladanskem in jesenskem roku zvišala 11 kandidatom/kandidatkam (9 leta 2016).

Platon: Država

Število kandidatov: 68; povprečno število točk: 16,29; indeks težavnosti: 0,74; indeks diskriminativnosti: 0,35.

V primerjavi z lanskim je število kandidatov pri tem besedilu dokaj upadlo, statistični pokazatelji pa se ne razlikujejo. Nekaj odgovorov je bilo izjemno dobrih, tj. obsežnih, vsebinsko bogatih, relevantnih in s kontekstom. Precej kandidatov je odgovorilo samo na prvo podvprašanje v navodilih, delno pa še na drugo. Razumevanje, predvsem pa razlaga prisposobe o ladji/krmarju je pri opaznem številu kandidatov napačna: lastnika ladje enačijo z vladarjem, »krmarje« oz. pretendente na to mesto ali z ljudstvom ali s sofisti. Marsikdaj dodajajo nekaj svojega k Platonovemu besedilu. Zanimivo je tudi, da nekateri kandidati, ki razložijo prisposobo napačno, nato pravilno opišejo razmerja med ljudstvom in vladarjem, sofisti, pravimi filozofi itd. Pri drugih pa so se ponavljale vsakoletne težave, tj. tlačenje suhoparnih obnov votline in daljice tudi tja, kamor res ne bi bilo treba, ter naivnih in klišejskih opisov filozofov in filodoksov. Veliko kandidatov se tako sploh ne izvije iz objema opisovanja prisposob (pogosto slabo zapomnjenega) in ne preide na raven teoretične razlage. In marsikateri kandidat sicer pravilno »razloži«/opiše dogajanje v prisposobi, kar je tudi vse. Tudi letos, tako kot prejšnja leta, se pri precejšnjem številu kandidatov ponavlja interpretacija prisposobe o votlini, ki nima podlage v Platonovem besedilu, iz česar je mogoče domnevati, da tako neustrezno razlago dobijo od svojih profesorjev.

Naj opozorimo še na jezikovno šibkost in omejenost besednega zaklada pri slabših kandidatih, ki najbolj pride do izraza prav pri Platonu, morda zato, ker je delo napisano dialoško in zato v jeziku, ki se približuje vsakdanji govorici, kar ustvari videz lažjega besedila za razumevanje.

Aristotel: Nikomahova etika

Število kandidatov: 16; povprečno število točk: 18,19; indeks težavnosti: 0,83; indeks diskriminativnosti: 0,76.

Letošnji kandidati so napisali zelo dobre, dolge in izčrpne komentarje, v katerih so pokazali veliko vednosti in razumevanja. Res pa je, da jih večina ni namenila velike pozornosti odlomku, ki zaradi narave svoje vsebine posebne poglobitve niti ni omogočal, temveč predvsem kontekstu odlomka. Žal pa nobeden od komentarjev ni v razmislek vpeljal najširšo perspektivo, namreč tematizacijo Aristotelove etike v kontekstu razlike med etiko, ki odgovarja na vprašanje, kakšno je dobro življenje, in etiko, ki se ukvarja z vprašanjem, kakšno je dobro ravnanje.

Descartes: Meditacije

Število kandidatov: 40; povprečno število točk: 18,99; indeks težavnosti: 0,86; indeks diskriminativnosti: 0,37.

Kandidati znajo večinoma dobro opisati pot metodološkega dvoma, posebno se osredotočijo na 1. in na začetek 2. meditacije. Pri tem obstajajo razlike v načinu tega opisa. Nekatere naloge ostanejo predvsem na ravni naracije, drugim pa uspe v zgodbo vpeljati tudi pojmovno shemo. Vendar pa je bilo teh drugih več in so tako večinoma dobro prehajale od opisa k pojmovni analizi. Pomanjkljivost, ki se je pojavila tudi v letošnjih komentarjih, je bila v tem, da kandidati v svojih odgovorih niso znali povezati problematike odlomka s kontekstom, ki so ga vzpostavili. Takšni komentarji so zaradi tega imeli pogoste preskoke v izpeljavi. Nekaj komentarjev je bilo tudi takšnih, da so sicer precej dobro orisali kontekst, tudi vpeljali relevantne pojme, pa jim ni uspelo dovolj jasno razložiti, za kateri problem gre v navedenem odlomku. Nekaj komentarjev je bilo pomanjkljivih zlasti pri odgovarjanju na vprašanje

vloge Boga pri spoznavanju – ti so se tipično osredotočili na Descartesove dokaze Boga, ni jim pa uspelo pojasniti, kako je s tem dokazovanjem povezan Descartesov poskus doseči gotovo vednost. Tudi pri opredelitvi jasnosti in razločnosti so imeli nekaj težav.

Nietzsche: H genealogiji morale

Število kandidatov: 33; povprečno število točk: 15,76; indeks težavnosti: 0,72; indeks diskriminativnosti: 0,49.

Število kandidatov, ki so izbrali to besedilo, se je od lani še povečalo, obenem pa se je povprečna ocena znižala za 3 točke, kar gre pripisati tudi znatnemu številu prekratkih odgovorov, ki so le deloma odgovorili na podvprašanja v navodilih. Večina kandidatov je sicer dobro poznala besedila in tudi razlagala ključne pojme, prav tako so imeli dokaj dober pregled nad celoto besedila in le nekaj je bilo takšnih, ki jim ni uspelo umestiti problematike odlomka v širši pojmovni kontekst.

Precej težav pa so kandidati imeli z odgovorom na specifično vprašanje o angleških psihologih in njihovem pojmovanju morale. Več kandidatov je sicer povedalo, da je jedro Nietzschejeve kritike v tem, da pri njej prepozna pomanjkanje zgodovinskega čuta, vendar pa jim potem ni uspelo povezati te ugotovitve s celoto razprave, še več kandidatov pa ni uspelo dobro pojasniti, zakaj Nietzsche te mislece imenuje dobre duhove in zakaj v njihovi tezi vidi ponižanje vrednotenja višjega človeka. Nekaj komentarjev pa je bilo takšnih, ki so se povsem osredotočili na ta del Nietzschejeve razprave in niso pokazali, kako njegova kritika vodi k širši zasnovi dela (genealogiji v specifičnem pomenu besede – kot jo je opredelil avtor). Nekateri niso znali odgovorov na vprašanja vključiti v celoto odgovora, lahko so celo zaradi njih prekinili svojo linijo izpeljave.

Izpitna pola 2

Splošno

Število kandidatov: 157; povprečno število točk: 16,42; indeks težavnosti: 0,74.

V primerjavi z lanskim in predlanskim rezultatom se statistične vrednosti niso bistveno spremenile. Med odgovori je bilo nekaj izjemnih, ki niso le upoštevali izpitnih vsebinskih in formalnih zahtev, temveč so pokazali izjemno filozofsko razgledanost in poglobljen razmislek o dani temi. Tudi letos so kandidati največkrat izbrali etiko, tj. 74-krat, kar pomeni skoraj polovico vseh, preostali so se porazdelili po drugih temah, 25 se jih je odločilo za stvarnost, 13 za spoznanje, 27 za politično filozofijo in 18 za religijo. Najboljše rezultate pa so dosegli pri ontologiji.

Vprašanje stvarnosti

1. Svoboda ne obstaja, a če spoznamo nujnost, svobodo lahko dosežemo.

Število kandidatov: 10 povprečno število točk: 19,35; indeks težavnosti: 0,88; indeks diskriminativnosti: 0,43.

Kandidati so pričakovano pisali o nasprotju med trdim in mehkim determinizmom, znali odlično razložiti vzročno-posledično nujnost, pri libertarizmu in mehkem determinizmu pa so pokazali nekoliko slabše razumevanje.

2. Pomirjevala, antidepresivi in psihoaktivna mamila dokazujejo, da materialna in duševna substanca nista neodvisni druga od druge, težava pa je v tem, kako razložiti njuno povezanost.

Število kandidatov: 13; povprečno število točk: 19,35; indeks težavnosti: 0,88; indeks diskriminativnosti: 0,06.

Kandidati so tudi pri tem naslovu dobro razumeli tematiko. Po drugi strani pa je marsikdo pozabil analizirati pojem substanca. V glavnem so pisali o problemu odnosa med duhom in telesom, pri čemer so se naslanjali na te avtorje: Descartes, Le Mettrie, Leibniz, Demokrit, Ryle, Locke, Freud, Berkeley, Nagel. Povečini zelo dobre naloge, ki dovolj prepričljivo predstavijo paradokse ontološkega dualizma, težave redukcionalizma, materializma oz. fizikalizma pa razumejo samo najboljši.

3. Če nihče nikoli ne vidi, ne sliši in se ne dotakne drevesa, je nesmiselno reči, da drevo obstaja.

Število kandidatov: 2; povprečno število točk: 20; indeks težavnosti: 0,91; indeks diskriminativnosti: 1.

Oba eseja sta vsebinsko in strukturno odlična. Uporabljeni avtorji: Berkeley, Locke, Descartes, Hume.

Vprašanje spoznanja

4. Znanost poskuša teorije ovreči, ne pa dokazati, da so resnične, saj resničnosti teorij ni mogoče dokazati.

Število kandidatov: 3; povprečno število točk: 13,83; indeks težavnosti: 0,63; indeks diskriminativnosti 0,77.

Ena naloga je vrhunska, preostali dve pa sta primer popolnega ignoriranja naslova in ukvarjanja z nečim tretjim. Predvsem pa sta povsem nevedni glede znanosti.

5. »Ko odkrivamo, da so vsi posamezni predmeti stalno povezani med seboj, tega odnosa v nobenem primeru ne spoznamo a priori, ampak izključno izkustveno z ugotavljanjem, da so določeni predmeti trajno povezani.« (Hume) To pomeni, da vzročnost ne obstaja.

Število kandidatov: 3; povprečno število točk: 13,67; indeks težavnosti: 0,62; indeks diskriminativnosti: -0,23.

Ena naloga je vrhunska in dve zelo slabi, saj zgolj nebogljen obnavljata slabo razumljeno snov – pri čemer ena povsem ignorira temo, saj Hume in vzročnosti niti ne omeni, pač pa naredi lepljenko Descartesa, Platona, Aristotela, Locka, Kanta, Camusa in Heraklita; druga pa se med drugim pozabava tudi z vzročnostjo – a ravno toliko, da pokaže, da slabo razume, v čem je problem.

6. Nekaj je res zame, toda ne zate, nekaj je res v moji kulturi, vendar ne v tvoji in nekaj je res zdaj, a ni bilo res prej. Absolutne resnice torej ni, vsako spoznanje je relativno.

Število kandidatov: 7; povprečno število točk: 16,21; indeks težavnosti: 0,74; indeks diskriminativnosti 0,43.

Kandidati so k vprašanju pristopali ali prek vprašanj gotovega spoznanja (Platon, Descartes) ali različnih teorij resnice ali pa so ubrali zelo samosvojo pot. Vključili so zelo različne avtorje, Platona, Descartesa, Hume, Lacana, Kanta, Hegla, Alberta, Rudolfa ...

Vprašanje morale

7. Čeprav po naravi težimo k ugodju, doseganje ugodja ne more biti cilj moralnega delovanja.

Število kandidatov: 26; povprečno število točk: 16,08; indeks težavnosti: 0,73; indeks diskriminativnosti: 0,34.

Veliko kandidatov ni razpravljalo v pravem, dialektičnem pomenu besede, tako da se tudi ni gibalo na abstraktni pojmovni ravni. Prav tako niso analizirali pojmov. Nizali so teorije, eno za drugo. Nekateri med tistimi, ki pa so razpravljali, so s tem skrivali neznanje. Prevladovali so torej eseji, ki so brez zadostnega filozofskega razmisleka nizali številne pozicije. S tem so sicer mnogi izkazali odlično poznavanje teorij, šibkejši pa so bili pri uporabi teh teorij, ko bi morali z njihovo pomočjo misliti problem, zastavljen v naslovni trditvi. To pomeni, da bi morali kandidati več pozornosti nameniti uvodu, v katerem bi razložili, kaj je problem in zakaj je to problem, in se na tej osnovi lotiti reševanja problema.

8. Človek kot svobodno bitje mora sprejeti polno odgovornost za svoja dejanja.

Število kandidatov: 20; povprečno število točk: 13,75; indeks težavnosti: 0,63; indeks diskriminativnosti: 0,79.

Vprašanje je kandidate napotilo k vprašanju utemeljevanja povezave med moralno in svobodo. Razmisliti bi morali predvsem o svobodi kot pogoju moralnosti. Eseji dajejo vtis, da veliko kandidatov ni razumelo osnovne dileme, ki se skriva v naslovni trditvi, kar pomeni, da so se »reševanja« vprašanja lotili (v glavnem) z nizanjem številnih pozicij (determinizem, Sartre ipd.). S tem so pokazali, da so se precej naučili, toda morda nekaj manj razumeli. Vprašanje razumevanja problemov se je znova izpostavilo kot ključna težava esejev. Kandidati sicer precej znajo, toda znanje je nekako poveznjeno čeznje, kakor da komaj čaka, da bo odvrženo.

9. Vsako dejanje, ki poveča skupno količino sreče ljudi, je moralno, tista dejanja, ki jo zmanjšajo, pa so nemoralna.

Število kandidatov: 28; povprečno število točk: 15,77; indeks težavnosti: 0,72; indeks diskriminativnosti: 0,52.

Kandidati so napisali dolge eseje, v katerih so predstavili več pozicij: najpogosteje utilitarizem, egoizem, Kanta. Nekateri vključijo še subjektivizem in relativizem, kot da bi šlo za isti tip teorije. Res pa je, da so pozicije največkrat predstavljene zelo ozko, pri slabših esejih skoraj kot karikature. Utilitarizem je pogosto zelo poenostavljen, tako da ni jasno, zakaj bi ga kdo sploh zagovarjal. Šibak pa je predvsem Kant, kjer le redki razumejo, zakaj se denimo ne da posplošiti imperativa »ne laži«. V esejih se govori o paradoksu, ne razloži pa se, v čem natanko je ta paradoks.

Posameznik in skupnost

10. Oblast temelji na pogodbi, ki je nihče ni sestavil in podpisal.

Število kandidatov: 12; povprečno število točk: 17,29; indeks težavnosti: 0,79; indeks diskriminativnosti: 0,71.

Prvi del naslova dobro tematizirajo s predstavitvijo klasičnih teorij družbene pogodbe. Vključijo klasične avtorje, največkrat Hobbesa, Locka, a tudi Rousseauja in Rawlsa. Drugi del naslova pa največkrat ostaja netematiziran. Pomanjkljivosti so tudi pri Rousseauju, kjer se govori o vzgoji, le redko pa se smiselno tematizira vprašanje oblikovanja obče volje.

11. Mera kazni niso učinki, ki jih z njo povzročimo, temveč to, ali ustreza storjenemu zločinu.

Število kandidatov: 2; povprečno število točk: 12,50; indeks težavnosti: 0,57; indeks diskriminativnosti: -1,00.

Eseja sta bila slaba. Sicer sta zadostila esejistični formi, vendar sta bila deloma nerelevantna, opisna in brez argumentov. Oba se opirata na ista dva članka: prvi povezuje prestopek z boleznijo, ki jo je treba zdraviti, drugi z utilitaristično teorijo kazni. Noben ne pokaže razumevanje retributivne teorije kazni, ki je za razpravo o kaznovanju vendarle bistvena.

12. »Od vsakega toliko, kolikor zmore, in vsakemu toliko, kolikor potrebuje.« (Marx)

Število kandidatov: 13; povprečno število točk: 17,23; indeks težavnosti: 0,78; indeks diskriminativnosti: 0,50.

Ta skupina esejev je bila kot celota najboljša v skupini posameznik in skupnost, med njimi je bilo nekaj sijajnih esejev, ki pokažejo podrobno poznavanje Marxa in ga uporabijo za analizo sodobnega sveta. Večina esejev se dobro giblje na področju politične filozofije, vendar imajo nekateri težavo, kako naslov eseja povezati s tematiko, ki jo vpeljejo, zlasti ko gre za anarhizem in minimalno državo.

Filozofija religije

13. Svet ni proizvod nujnosti, slepe usode ali naključja. Bog je "iz nič" ustvaril urejen in dober svet, katerega neskončno presega. (Katekizem)

Število kandidatov: 12; povprečno število točk: 17,17; indeks težavnosti: 0,78; indeks diskriminativnosti: -0,17.

Samo pet kandidatov resnično razpravlja o problemu v naslovu, preostali se ujamejo v zanko dokazovanja božjega (ne)bivanja. Tudi ko se dotaknejo argumentov, s katerimi bi lahko razpravljali o naslovu, tega ne storijo, saj ne vejo točno, kaj bi z njimi počeli. Poudariti je pa treba, da so izpeljave in razlage dokazov korektne, da kandidati pokažejo dovolj dober pregled nad tematiko. Prav tako nekateri poglobljeno analizirajo pojem boga in pokažejo pregled nad temami iz filozofije religije.

14. »Zvit in moder mož iznašel božji strah je za zemljane, da grešnik bi se bal, čeprav na skrivnem počel bi zlo, govoril ali mislil! Tako uvedel vero je v bogove ...« (Kritij)

Število kandidatov: 3; povprečno število točk: 12,83; indeks težavnosti: 0,58; indeks diskriminativnosti: 0,95.

En esej je poglobljen in temelji na solidnem znanju in razumevanju, druga dva pa ne izkazujejo dobrega razumevanja oz. ne razpravljata o izvoru religije ter povezavi vere in morale.

15. Večina se ne more motiti, večina ljudi pa je verjela in še vedno verjame v Boga/boga/bogove.

Število kandidatov: 3; povprečno število točk: 20,50; indeks težavnosti: 0,93; indeks diskriminativnosti: 0,89.

V naslovu gre za vprašanje dokazov za božje bivanje, a si naslov vsak kandidat razlaga nekoliko po svoje: en kandidat razpravlja o izvoru vere/religije, drugi o izkustvu svetega, tretji pa o problemu resnice. Vendar so vsi trije svoje interpretacije naslova uspešno utemeljili in napisali poglobljene eseje.

4.4 Najpogostejši nepravilni odgovori kandidatov

Podobno kot vsako leto tudi letos opozarjamo, da je za slabše odgovore značilna jezikovna šibkost: omejen besedni zaklad, okorno izražanje, slovnična nepravilnost, pogovorni izrazi in okrajšave iz e-pisanja. Ker je branje pisanje in pisanje branje, priporočamo, da se pri pripravah na izpit več bere in piše, prav tako tudi, da se kandidate opozarja na jezikovno korektnost zapisanega.

Kot vsako leto je predvsem za Platona značilno opisovanje, obnavljanje, povzemanje, in to ne dela, slabši kandidati se naslanjajo zgolj na slabo zapomnjene učbeniške ali učiteljeve razlage, a tudi pri boljših včasih ni razvidno, ali njihovo razumevanje izvira iz besedila ali bolj iz razlag. Skratka, veliko premalo je razlage in samostojnega razmišljanja. Hkrati pa veliko preveč nerelevantnosti, kakor bi nekateri kandidati hoteli zapisati vse, česar se spomnijo. Letos je bil podan odlomek iz prisposodbe o krmarju, kandidati bi ga lahko vključili v kontekst razprave o funkciji prisposodob v Platonovem delu, a slabši kandidati so le bolj ali manj približno in na dolgo opisovali tudi druge prisposodbe, pri čemer niso znali navesti, čemu sploh služijo, še manj jih razlagati.

Običajna vsakoletna pomanjkljivost je zgradba esejev: uvodi in sklepi so nakazani ali vsebinsko prazni – pri prvi izpitni poli pogosto obnova odlomka ali skrajšan prepis navodila. Pri tematskem eseju pogosto kandidati v uvodu napovedo, kaj bodo delali v eseju in katere perspektive bodo predstavili, ne razložijo pa, v čem je sploh filozofski problem, ki ga je treba rešiti. Včasih so naloge brez sklepa ali pa so sklepi predolgi povzetki jedra. Pri slabših je sklep še zmeraj mesto navrženega lastnega mnenja, ki

ne sledi iz predhodne izpeljave. Zato kakor vsako leto predlagamo, da se pri pripravah nameni nekaj ur le za vajo v pisanju uvodov in sklepov.

Kot vedno je najtežji del izpita analiza pojmov, očitno jo je najteže osvojiti. Četudi se kandidati zavedajo, da brez nje ni filozofskega eseja, se pogosto zadovoljijo zgolj s kratko opredelitvijo pojma. Spet poudarjamo, da je najbolje, da se ta element pisanja vadi. Najprej s pomočjo klasičnih primerov, tipičnih analiz iz filozofskih del, nato analizo demonstrira učitelj, sledi naj samostojno delo s seznama ključnih pojmov iz kataloga.

Tudi kompleksne filozofske teorije so pri slabših kandidatih slabo naučene in še slabše razumljene. Slabši kandidati naj bi znali točno navesti vsaj osnovne, enciklopedične opredelitve teorij in smeri (recimo: hedonizem je etična smer, ki postavlja za najvišje dobro ugodje, užitek). A tudi v dobrih odgovorih malo kandidatov pokaže nekoliko bolj poglobljeno razumevanje Kantove kritične filozofije, kar velja za spoznanje kot etiko.

4.5 Mnenje zunanjih ocenjevalcev o nalogah in vprašanjih v izpitnih polah

Pripomb ni bilo veliko. Je pa eden od zunanjih ocenjevalcev pripomnil, da so v prvi izpitni poli vprašanja v navodilu k odlomku iz Platonove *Države* premalo razločevalna, ker da sprašujejo skoraj po istem oziroma omogočajo kandidatu, da ves čas ostaja na ravni prisposobe. Vprašanja zato niso bila zadostna spodbuda k širšemu pojasnjevanju in razmisleku.

5 Zunanje ocenjevanje in ugovori

5.1 Zunanje ocenjevanje

Seminar za zunanje ocenjevalce kot predpriprava na zunanje ocenjevanje je bil izveden 1. junija 2017 in udeležili so se ga vsi zunanji ocenjevalci. Služil je kot usklajevanje ocenjevalcev neposredno pred ocenjevanjem. Pri moderaciji Navodil za ocenjevanje zaradi narave izpita, ki temelji na odprtih esejskih vprašanjih, ni bilo treba spreminjati. Ocenjevanje izpitnih pol iz filozofije poteka na domu. Vsak ocenjevalec dobi določeno število esejev, praviloma vse eseje, ki so jih kandidati pisali na posamezni naslov, oziroma vse komentarje, ki so jih pisali ob posameznem odlomku. Prva in druga izpitna pola se ocenita dvakrat.

5.2 Ugovori na oceno in način izračuna izpitne ocene

Ugovor na oceno so vložili štirje kandidati, njihova ocena je ostala nespremenjena.

6 Povzetek

6.1 Ocena uspeha kandidatov

Uspeh kandidatov pri filozofiji v letu 2017 je primerljiv z uspehom v letih 2016 in 2015, tako da se nadaljuje trend zadnjih let. Število kandidatov je letos padlo z lanskih 169 na 157; ker smo že lani beležili padanje kandidatov, lahko rečemo, da se nadaljuje trend upadanja, ki pa je še v okviru znižanja splošnega števila kandidatov na maturi. Zaradi manj številčnih generacij lahko tudi v prihodnje pričakujemo zmanjševanje števila kandidatov. Struktura izpitnih pol in merila ocenjevanja so nespremenjeni, enako velja za meje med ocenami, zato razmeroma stabilen ter dober uspeh ne preseneča, še zlasti če pomislimo, da imajo kandidati, ki izberejo filozofijo, nekoliko nadpovprečen splošni uspeh na splošni maturi. Meje med ocenami pri filozofiji odsevajo vsebinsko členitev meril ocenjevanja. Za vse delne ocene (komentar besedila, tematski esej in seminarska naloga) se uporabljajo podobno strukturirana merila vrednotenja, tako da je mogoče členitev meril uporabiti tudi pri oblikovanju mej med ocenami. Ocene notranjega dela izpita (seminarska naloga) so boljše kakor ocene na zunanjem delu izpita. Delna razlaga za to je, da kandidati (in tudi mentorji) vložijo dodatno energijo v pripravo seminarских nalog, zlasti tisti, ki si še posebej prizadevajo za dobro skupno oceno, kakor se kaže v številu doseženih točk. Dodati je treba, da sta tudi oceni pri predmetu v 3. in v 4. letniku višji od ocene na splošni maturi, tako da je boljša ocena notranjega dela izpita pričakovana. Pa tudi to, da je notranji del pri vseh predmetih bolje ocenjen.

6.2 Ocena kakovosti izpitnih pol

Preverjanje pri filozofiji temelji na esejih, ki imajo različne poudarke: prvi, komentar besedila, zahteva interpretacijo izbranega filozofskega dela, drugi esej terja argumentativno razpravo o kompleksni filozofski temi, tretji je rezultat samostojnega dela in mentorskega vodenja kandidata. Pri vseh treh so različne taksonomske stopnje prepletene, poudarek pa je na analizi, na sintezi in na vrednotenju. Ta struktura se ne spreminja in tudi rezultati splošne mature ne dajejo podlage za vpeljevanje sprememb, tako da ta struktura ostaja stabilna. Res pa je, da ima stabilnost tudi negativno stran, ki je povezana s postopno manjšo nepredvidljivostjo vprašanj. Vendar je ta faktor pri vprašanjih esejskega tipa zaradi njihove zahtevnosti, zlasti za generacije, ki niso več vajene daljšega pisanja, manj pomemben.

6.3 Druge ugotovitve

Spet se je pokazala razlika v ocenah med izpitno polo 1 in izpitno polo 2, s tem da je povprečni dosežek pri slednji, se pravi tematskem eseju, kjer je čas pisanja 120 minut, nekoliko slabši kot pri izpitni poli 1, kjer je čas pisanja 90 minut, a razlika ni izrazita. Razlika pa ni samo v času, ki je na voljo za pisanje (90 in 120 minut), temveč tudi v obdobju/zaporedju pisanja (najprej se piše izpitna pola 1, nato izpitna pola 2) in v obliki vprašanja (razlik je več, saj gre pri prvi poli za komentar odlomka besedila, pri drugi pa za tematski esej; morda pa je pomemben dejavnik tudi to, da so navodila pri izpitni poli 1 bolj strukturirana).